

[Undervisnings- og forskningsministeren]

Alle uddannelsesinstitutioner skal være i stand til at prioritere og omstille sig i takt med udviklingen på det uddannelsesmarked, de skal betjene. Universiteter og højere læreanstalter skal tillige følge med udviklingen på forskningsmarkedet. Derfor stilles der særlige krav til ledelsen på universitetsområdet.

Bedst var det som i andre lande at undgå en fælles styrelseslov. Det er langt bedre at lade de enkelte uddannelsessteder udarbejde forslag til statutter, som passer til deres størrelse, tradition og særlige forhold, og lægge dem op til ministeriets godkendelse.

Hvis der ikke kan skabes flertal for at afskaffe styrelsesloven, bør der i det mindste ske en kraftig sanering af denne, således at den indskrænker sig til at give nogle meget enkle rammer, hvorefter den detaljerede udformning sker på den enkelte institution, der får øget frihed til at organisere sig i overensstemmelse med egne behov.

Nye muligheder for fristatus

Men selv en stærkt forenklet styrelseslov kan give unødige bindinger. Mange i universitetssektoren ønsker større frihed. Det viser den stigende interesse for at opnå status som friuniversitet og interessen for at være med i Finansministeriets fristatelsesprojekt.

Derfor må der åbnes muligheder for, at universiteter m.v. kan vælge at omdanne sig til selvstyrende og selvejende institutioner, jf. det svenske forslag, der er omtalt i bilaget. Der skal med andre ord indføres mulighed for fristatus med vidtstrakt økonomisk dispositionsfrihed og formue, inklusive fast ejendom.

En sådan fristatus kan kort beskrives således:

- Institutionen overdrages bygninger, anlæg m.v. og bliver derved ejer af alle aktiver.
- Institutionens samlede økonomiske grundlag består af statstilskud til basale undervisnings- og forskningsaktiviteter og af de midler, der indtjenes gennem f.eks. indtægtsdækket virksomhed.
- Tilskuddene er endelige, men institutionen skal ikke blot som hidtil kunne spare op, men også låne til investeringer, herunder f.eks. også i patenttagning.
- Institutionen er eneansvarlig for hele den økonomiske forvaltning, således som den også er ansvarlig for den faglige og juridiske del af sit virke.

- Undervisnings- og forskningsministeren fastlægger regler for uddannelserne og skal i øvrigt påse, at institutionen varetager de forsknings- og undervisningsaktiviteter, den får statstilskud til.

Fusioner og øget samarbejde

Selvstyre og selvforvaltning forudsætter, at den enkelte institution udgør en bæredygtig enhed.

Mange mindre institutioner har vanskeligt ved at bære de administrative og ledelsesmæssige opgaver og er meget sårbare over for de svingninger i det tilgangsmønster, som et mere åbent uddannelsesmarked medfører.

Derfor har man i Norge lagt op til, at antallet af regionale højskoler gennem sammenlægninger skal falde fra 109 til ca. 30.

Også i Danmark er der en udbredt forståelse for behovet for større enheder, og der er flere steder konkrete overvejelser i gang om at iværksætte både et øget samarbejde og egentlige fusioner mellem ens eller forskelligartede uddannelsesinstitutioner.

To pædagogseminarier i Storkøbenhavn har slået sig sammen, og i Helsingør har teknisk skole og handelsskolen fundet sammen.

Der ville også være perspektiver i vertikale fusioner, herunder mellem f.eks. et teknikum og en teknisk skole.

Sådanne relationer må opbygges ad frivillighedens vej. Der vil ikke blive lagt op til centrale pålæg om institutionssammenlægninger. Institutionerne må selv søge relevante partnere og forhandle styrelsesforhold, økonomiske rammer og bygningsmæssige forhold på plads.

Undervisnings- og Forskningsministeriets rolle vil være at fjerne hindringer for institutionsplaner om sammenlægninger og at tilskynde dertil på forskellig måde.

Bilag. Redegørelsens internationale sammenhæng

Eksempler:

- Det hollandske EF-formandskab
- Storbritannien
- Norge
- Sverige

Med en øget internationalisering af hele samfundslivet, medlemskab af EF med et åbent arbejdsmarked og en udvikling hen